

В годы войны врагом были уничтожены здания усадеб, разрушен домик няни Арины Родионовны, практически полностью вырублен старинный парк, взорвана колокольня Успенского собора, заминированы огромные территории вокруг Михайловского и Пушкинских Гор (в том числе могила Пушкина). Гитлеровцы не собирались оставлять ценные экспонаты музея. Опись вывезенных предметов, которая была составлена лесоводом, исполняющим обязанности управляющего заповедником в годы войны, К.В. Афанасьевым, свидетельствует об этом преступлении немецко-фашистских захватчиков [2].

В феврале 1944 г. к пушкинским местам приблизилась линия фронта. 12 июля 1944 г. Пушкинские Горы были полностью освобождены от захватчиков. Однако сложности восстановления были связаны с тем, что данная территория была заминирована – здесь проходил рубеж обороны немецких войск. К разминированию привлекались сразу 3 инженерно-саперные бригады и отдельный инженерный батальон собак-миноискателей. На территории музея-заповедника было обнаружено и обезврежено свыше 14 000 мин, 36 фугасов, 3 мины-сюрприза с химическими взрывателями (из них 2 были заложены под основание памятника А.С. Пушкину), 2 107 неразорвавшихся боеприпасов.

В послевоенные годы огромная работа по восстановлению Михайловского заповедника была проделана его директором С.С. Гейченко (1945-1989 гг.). К 1949 г. были восстановлены усадьба Михайловское и Святогорский монастырь, к 1962 г. – усадьба друзей поэта Тригорское, к 1977 г. – имение предков Пушкина Ганнибалов и Петровское. С 1995 г., кроме мемориальных историко-литературных функций, заповедник стал выполнять и природно-ландшафтные. Музей-заповедник А.С. Пушкина «Михайловское» был включен в свод особо ценных памятников культурного наследия народов Российской Федерации. С 2013 г. Государственный музей-заповедник А.С. Пушкина «Михайловское» получил статус «Достопримечательное место, связанное с жизнью и творчеством А.С. Пушкина в селе Михайловском и его окрестностях в Пушкиногорском районе Псковской области» [3].

Заключение. Ценой своей жизни доблестные воины сохранили память о великом поэте А.С. Пушкине, ведь Пушкин – золото советского народа. Мы верим, что молодое поколение будет помнить, какой ценой досталась нам Победа, сколько людей отстаивало земли, культурное и историческое наследие великой страны, и сохранит все, что досталось от дедов и прадедов.

Литература. 1. Михайловское [Эл. ресурс] // Википедия. – Режим доступа : <https://ru.wikipedia.org/wiki>. – Дата доступа : 2.04.2022. 2. Максакова, Л. В. Культурно-просветительные учреждения в первые годы Великой Отечественной войны (1941-1943) [Эл. ресурс] / Л. В. Максакова // История СССР. – 1960. – № 3. – С. 88-100. – Режим доступа : <http://diplomnye-istorii.ru/maksakova-l-v-kulturno-prosvetitelnye-uchrezhdeniya-v-pervye-gody-velikoj-otechestvennoj-vojn>. – Дата доступа : 15.04.2022. 3. Иванова, В. К. Наше наследие [Эл. ресурс] / В. К. Иванова, С. В. Иванов. – Режим доступа : <https://nashenasledie.livejournal.com>. – Дата доступа : 16.04.2022.

УДК 811.161.3'373

СТРАПКО І.Д., студэнт

Навуковы кіраўнік - **БАУШЫНА Ю.У.**, ст. выкладчык

УА «Віцебская ордэна «Знак Пашаны» дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны», г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

ЛЕКСІКА-СЕМАНТЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ЎТВАРЭННЯ БЕЛАРУСКІХ БАТАНІЧНЫХ ТЭРМІНАЎ

Уводзіны. Беларуская батанічная тэрміналогія стала распрацоўвацца ў 20-ыя гады ХХ стагоддзя спецыяльнымі тэрміналагічнымі камісіямі, якія існавалі пры Інстытуце беларускай культуры. Гэтыя камісіі ставілі перад сабой задачу – прывесці ў норму беларускую навуковую і тэхнічную тэрміналогію. Тэарэтычных прац у галіне беларускай батанічнай

тэрміналогіі вельмі мала, таму яна і застаецца самай неўпарадкаванай сярод галін беларускай навуковай тэрміналогіі.

Матэрыялы і метады даследаванняў. Матэрыялам даследавання з'явіліся тэрміналагічныя слоўнікі і спецыяльная літаратура па тэме. Былі разгледжаны назвы раслін, якія распаўсюджаны толькі на тэрыторыі Беларусі і лексіка-семантычныя асаблівасці ўтварэння беларускіх батанічных тэрмінаў. Выкарыстоўваліся наступныя метады: аналіз, апісальны, параўнальна-супастаўляльны.

Вынікі даследаванняў. У працэсе даследавання мы выявілі, што беларускія батанічныя тэрміны ўключаюць у свой склад словы спрадвечна славянскія (вяснянка, медуніца) і запазычаныя (беладонна). У беларускай батанічнай тэрміналогіі, якая замацавана нашай літаратурай, клас матываваных тэрмінаў, назваў батанічных родаў, можна падзяліць наступным чынам:

1. Назвы раслін, якія суадносяцца з назвамі колеру, афарбоўкі: сінегаловік, малінаўка, белакапытнік, беладонна, жаўтушнік, чарнаклён, крываўнік, падбел, ружа, рыжык, сіноха, чарніцы і інш.

2. Назвы раслін, якія суадносяцца з назвамі жывёл, птушак, насякомых: зязюлін лён, змегаловік, зуброўка, ваўчкі, воўчае лыка, ваўчаягада, журавіны, канюшына, клапоўнік, конскі каштан, лісахвост, свінакроп і інш.

3. Назвы раслін, якія ўключаюць у сябе назву мясцовасці або ўказваюць на назву радзімы дадзенай расліны: балотнік, вадзяніца, дуброўка, пралеснік, крынічнік, макрычнік, пад'ельнік, багун, вадзяная зорачка, вадзяны арэх, нізмянка, садовая астра, сібірка, трыпутнік і інш.

4. Назвы, якія выражаюць характэрныя асаблівасці раслін, указваюць на тое, для чаго ўжываецца, на лекавае выкарыстанне, на ўласцівасці старога, павернага характару: гарлянка, балігалоў, барадач, чыстацел, абляпіха, дзівасіл, жывакост, малачай, медуніца, пячоначніца, сардэчнік, чысцік і інш.

5. Назвы раслін, якія па сваёй форме падобны на нейкія прадметы, рэчывы: касцянец, каласоўнік, браткі, гарлачык, званкі, крупка, пробкавае дрэва, наготкі, наперстаўка, рагулькі, сланечнік, чаравічкі, шаўкоўнік і інш.

6. Назвы, якія суадносяцца з назвамі іншых вядомых раслін: маркоўнік, аўсец, бабоўнік, бурачок, валяр'яніца, гарошак, жыцік, рабіннік, ракітнік, чаротнік і інш.

7. Назвы раслін, якія звязаны з назвай пэўнага адрэзку часу ці нейкай пары: луннік, начакветка, вяснянка, зарніца, купальнік, падснежнік, першацвет, санцасвет, снежная ягада і інш.

8. Назвы раслін, якія адлюстроўваюць назвы паху або своеасабліва падкрэсліваюць уздзеянне паху гэтай расліны на чалавека: дурнап'ян, дурнічнік, мацярдужка, пахучка і інш.

9. Назвы раслін, якія суадносяцца са смакам: кіслічнік, гарчыца, салодка, гарчак, кіслец і інш.

Заклучэнне. Такім чынам, беларускую батанічную тэрміналогію можна падзяліць па ступені матываванасці на поўнаасцю нематываваныя назвы (асот, дуб) і матываваныя, звязаныя сваёй назвай з назвамі іншых з'яў, рэчаў, прадметаў (купальнік, чаротнік). Гэтыя групы тэрмінаў уключаюць словы як спрадвечна славянскія, так і запазычаныя, якія на сучасным моўным этапе сваёй формай і зместам не пераклікаюцца з іншымі назвамі. Таксама беларуская тэрміналогія ўтрымлівае ў сваім складзе так званыя прамежкавыя тэрміны, якія маюць нешта агульнае з двюма названымі групамі (быльнік, таемнік).

Літаратура. 1. Ганчарык М. М. *Беларускія назвы раслін. Працы навуковага таварыства па вывучэнню Беларусі* / М. М. Ганчарык. – Мінск, 1927. – С. 94-116. 2. *Руска-беларускі слоўнік сельскагаспадарчай тэрміналогіі* / М. В. Бірыла, Г. У. Арашонкава, В. А. Бабкова і інш. – Мінск, 1994. – 560 с. 3. Ф. де Сосюр. *Курс общей лингвистики* / Ф. де Сосюр. – Москва, 1933. – 360 с.